

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ, МОЛОДІ ТА СПОРТУ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ КОЛЕДЖ
КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Циклова комісія з педагогічної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б.Жильцов
2015 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

галузі знань 0101 Педагогічна освіта
спеціальності 5.01010601 Соціальна педагогіка

Київ
2015 рік

Робоча програма «Соціальна психологія» для студентів галузі знань 0101
Педагогічна освіта, спеціальності 5.01010601 Соціальна педагогіка

Розробник: Винар Валентина Іванівна,
викладач циклової комісії з педагогічної освіти
Університетського коледжу Київського університету імені Бориса
Грінченка

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії з
педагогічної освіти

Протокол від «25» серпня 2015 р. № 1

Голова циклової комісії Артюх Л.Л.

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом, структура типова

Заступник директора
з навчальної роботи (С.І. Дем'яненко)

Заступник директора
з навчально-методичної роботи (З.Л. Гейхман)

Схвалено Методичною радою Університетського коледжу
Київського університету імені Бориса Грінченка

Протокол від «31» серпня 2015 року № 1

“ 31 ” серпня 2015 року (М.В. Братко)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів 4	Галузь знань 0101 Педагогічна освіта	Нормативна
	Спеціальність 5.01010601 «Соціальна педагогіка»	
Змістових модулів – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: «молодший спеціаліст»	Рік підготовки
Індивідуальне науково-дослідне завдання – 1		3-й
Загальна кількість годин - 144		Семестр
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,7 самостійної роботи студента – 2,1		5-6
		Лекції
		30 год.
		Семінарські
		22 год.
		Практичні
		4 год.
	Модульний контроль	
8 год.		
Індивідуальні заняття		
16 год.		
Самостійна робота		
64 год.		
Вид контролю: екзамен		

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування та розвиток у студентів соціально-психологічного мислення, уміння здійснювати психологічний аналіз складних ситуацій взаємодії „особистість-суспільство”, „особистість-соціальна група”, „особистість-особистість”.

Завдання: формувати у студентів основні поняття, принципи та положення соціальної психології, розкрити соціально-психологічні механізми, способи та засоби ефективного спілкування, показати особливості групової діяльності людей, природу масових явищ психіки.

Студент повинен мати такі предметні компетенції.

- наявність знань про основні категорії та методи соціальної психології як науки;
- усвідомлення історичних передумов та перспектив розвитку соціальної психології;
- розуміння найбільш відомих теорій особистості;
- знання особливостей соціальних відносин та природи соціальних, емоційних, когнітивних джерел упереджень;
- оволодіння засобами та способами соціально-психологічного впливу в процесі спілкування;
- оволодіння знаннями особливостей групової діяльності;
- усвідомлення психологічних особливостей великих соціальних груп та масових явищ;
- розуміння різних групових явищ та їх характеристики;
- здатність проводити соціально-психологічні дослідження;
- можливість застосовувати основні методи соціально-психологічного дослідження;
- вміння налагоджувати взаємодію з різними типами особистостей;
- здатність розрізняти невербальні прояви спілкування та ефективно будувати процес комунікації;
- здатність формувати в собі позитивні риси особистості та поведінки;
- вміння самостійно працювати з науковою літературою.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Соціальна психологія як наука.

Тема 1. Предмет та історія соціальної психології.

Тема 2. Методологія та методи соціальної психології

Тема 3. Особистість з погляду соціальної психології.

Тема 4. Соціально-психологічні аспекти соціалізації особистості. Проблема соціальної установки.

Змістовний модуль 2. Соціально-психологічна характеристика спілкування.

Тема 1. Спілкування як феномен соціальної психології.

Тема 2. Спілкування як комунікативний процес.

Тема 3. Спілкування як сприймання і розуміння людьми один одного.

Тема 4. Спілкування як взаємодія. Міжособистісний вплив у спілкуванні.

Змістовний модуль 3. Соціальна психологія груп.

Тема 1. Проблема групи у соціальній психології.

Тема 2. Соціально-психологічні характеристики малої групи.

Тема 3. Лідерство і керівництво у малих групах.

Тема 4. Проблема прийняття групового рішення. Психологія групової діяльності.

Змістовний модуль 4. Психологія великих соціальних груп і масових явищ.

Тема 1. Соціально-психологічні особливості великих соціальних груп.

Тема 2. Соціальна психологія міжгрупових відносин.

Тема 3. Проблема соціального впливу у масі.

Тема 4. Психологія масових явищ.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	денна форма						
	усього	у тому числі					
лекції		сем.	пк	пр	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Соціальна психологія як наука.							
Тема 1. Предмет та історія соціальної психології.	8	2				2	4
Тема 2. Методологія та методи соціальної психології.	6	2					4
Тема 3. Особистість з погляду соціальної психології. Соціально-психологічні теорії особистості.	10	2	2			2	4
Тема 4. Соціально-психологічні аспекти соціалізації особистості. Проблема соціальної установки.	8	2	2				4
Модульна контрольна робота №1	2			2			
Разом за змістовим модулем 1	34	8	4	2		4	16
Змістовий модуль 2. Соціальна психологія спілкування та міжособистісних відносин							
Тема 1. Спілкування як феномен соціальної психології.	10	2	2			2	4
Тема 2. Спілкування як комунікативний процес.	8	2	2				4
Тема 3. Спілкування як сприймання і розуміння людьми один одного.	8	2				2	4
Тема 4. Спілкування як взаємодія. Міжособистісний вплив у спілкуванні.	10	2	2		2		4
Модульна контрольна робота №2	2			2			
Разом за змістовим модулем 2	38	8	6	2	2	4	16
Усього годин за семестр	72	16	10	4	2	8	32

Змістовий модуль 3. Соціальна психологія групової взаємодії							
Тема 1. Проблема групи у соціальній психології.	6	2	2			2	4
Тема2. Соціально-психологічні характеристики малої групи.	6	2	2			2	4
Тема 3. Лідерство і керівництво у малих групах.	8	2			2		4
Тема 4. Проблема прийняття групового рішення. Психологія групової діяльності.	6	2	2				4
Модульна контрольна робота № 3	2			2			
Разом за змістовим модулем 3.	38	8	6	2	2	4	16
Змістовий модуль 4. Психологія великих соціальних груп і масових явищ.							
Тема 1. Соціально-психологічні особливості великих соціальних груп.	8	2	2				4
Тема 2. Соціальна психологія міжгрупових відносин.	8	2	2				4
Тема 3. Проблема соціального впливу у масі.	8	2				2	4
Тема 4. Психологія масових явищ.	8		2			2	4
Модульна контрольна робота № 4	2			2			
Разом за змістовим модулем 4.	34	6	6	2		4	16
Усього годин за семестр	72	14	12	4	2	8	32
Усього годин за курс	144	30	22	8	4	16	64

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Предмет соціальної психології, її завдання і методи соціально-психологічного дослідження	2
2	Особистість з погляду соціальної психології.	2
3	Роль спілкування у житті суспільства.	2
4	Вербальні і невербальні засоби комунікації	2
5	Сприймання і розуміння людьми одне одного у процесі міжособистісного спілкування.	2
6	Перешкоди на шляху спілкування.	2
7	Проблема групи у соціальній психології. Утворення та динаміка малої групи.	2
8	Згуртованість групи. Лідерство і керівництво у малих групах.	2
9	Нормативна поведінка у групі. Груповий конфлікт та його вирішення.	2
10	Психологічна характеристика великих соціальних груп.	2
11	Проблема соціального впливу у масі.	2
	Всього	22

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Соціометричне дослідження групи.	2
2	Стилі поведінки в конфліктній ситуації.	2
	Всього	4

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва тема	Кількість годин	Кількість балів
1	Предмет та історія розвитку соціальної психології.	4	5
2	Методологія та методи соціальної психології.	4	5
3	Особистість з погляду соціальної психології. Специфіка соціального підходу до вивчення особистості.	4	5
4	Соціальні установки, стереотипи і забобони.	4	5
5	Місце спілкування у житті суспільства. Загальна характеристика основних сторін спілкування.	4	5
6	Вербальні і невербальні засоби спілкування. Форми спілкування.	4	5
7	Спілкування як сприймання людьми один одного. Соціальне сприймання і розуміння. Соціальне сприймання і самосвідомість.	4	5
8	Спілкування як взаємодія. Міжособистісний вплив у спілкуванні. Піддатливість впливу у спілкуванні.	4	5
9	Перешкоди на шляху спілкування.	4	5
10	Проблема групи у соціальній психології. Утворення групи та динаміка малої групи.	4	5
11	Проблема групової згуртованості. Нормативна поведінка у групі.	4	5
12	Лідерство і керівництво у малих групах.	4	5
13	Проблема прийняття групового рішення. Психологія групової діяльності.	4	5
14	Психологічна характеристика великих соціальних груп.	4	5
15	Проблема соціального впливу у масі.	4	5
	Разом	64	75

8. Навчально-методична карта дисципліни «Соціальна психологія».

Разом: 144 год, лекції – 30 год, семінарські заняття – 22 год, практичні заняття – 4, індивідуальна робота – 16 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 64 год.

Тиждень																												
Модулі	Змістовий модуль I.				Змістовий модуль II.				Змістовий модуль III.				Змістовий модуль IV															
Назва модуля	Соціальна психологія як наука.				Соціальна психологія спілкування та міжособистісних відносин				Соціальна психологія групової взаємодії				Психологія великих соціальних груп і масових явищ.															
Лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16												
Дати																												
Теми лекцій	Предмет та історія соціальної психології.	Методологія та методи соціальної психології.	Особистість з погляду соціальної психології.	Соціально-психологічні аспекти соціалізації особистості.	Спілкування як феномен соціальної психології.	Спілкування як комунікативний процес.	Спілкування як сприймання і розуміння людьми соціального впливу.	Спілкування як взаємодія. Міжособистісний вплив у спілкуванні.	Проблема групи у соціальній психології.	Соціально-психологічні характеристики малої групи.	Лідерство і керівництво у малих групах.	Проблема прийняття групового рішення. Психологія групової діяльності.	Соціально-психологічні особливості великих соціальних груп.	Соціальна психологія міжгрупових відносин.	Проблема соціального впливу у масі.													
Теми семінарських і практичних занять			Особистість з погляду соціальної психології. Соціально-психологічні теорії особистості.		Соціально-психологічні аспекти соціалізації особистості. Проблема соціальної устанавки.		Спілкування як феномен соціальної психології.		Спілкування як комунікативний процес.		Спілкування як взаємодія. Міжособистісний вплив у спілкуванні.		Проблема групи у соціальній психології.		Соціально-психологічні характеристики малої групи.		Лідерство і керівництво у малих групах.		Проблема прийняття групового рішення. Психологія групової діяльності.		Соціально-психологічні особливості великих соціальних груп.		Соціальна психологія міжгрупових відносин.		Проблема соціального впливу у масі.		. Психологія масових явищ	
Самост. Р.	Табл. 7				Табл. 7				Табл. 7				Табл. 7															
ІНДЗ	протягом курсу одне ІНДЗ																											
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1				Модульна контрольна робота 2				Модульна контрольна робота 3				Модульна контрольна робота 4															
Підсумковий контроль	Екзамен																											

9. Індивідуальні завдання

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Соціальна психологія» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних і семінарських занять.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-психологічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел. Критерії оцінювання та шкалу оцінювання подано відповідно у табл. 8.1 і 8.2.

Таблиця 9.1 Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-психологічного дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	3
2.	Складання плану реферату	3
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	15
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	3
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	3
Разом		30

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-психологічного дослідження у вигляді презентації PowerPoint)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	5
2	Наявність плану викладення матеріалу	3
3	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	10
4	Охайність, продуманість, логічність і послідовність побудови презентації, наявність ілюстративного матеріалу	5
5	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	4
6	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний слайд, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел)	3
Разом		30 балів

Критерії оцінювання ІНДЗ (у вигляді психологічного дослідження)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1	Опрацювання змісту та методики дослідження базової психологічної якості особистості	10
2	Проведення діагностичного дослідження	10
3	Здійснення аналізу результатів дослідження та напрацювання висновків	10
Разом		30 балів

Таблиця 9.2 Шкала оцінювання ІНДЗ

Рівень виконання	Кількість балів, що відповідає рівню	Оцінка за традиційною системою
Високий	24 – 30	Відмінно
Достатній	23 – 15	Добре
Середній	7 -14	Задовільно
Низький	0 – 6	Незадовільно

10. Орієнтовна тематика ІНДЗ

1. Я-концепція та соціокультура
2. Референтні групи та їх вплив на індивіда.
3. Мала соціальна група, особливості взаємовідносин.
4. Гендерна специфіка Я-концепції особистості (дослідження за допомогою техніки О-сортування).
5. Дослідження особливостей стилів спілкування в студентській групі.
6. Соціально-психологічні детермінанти агресивності у юнацькому віці.
7. Соціально-психологічна адаптація особистості студента.
8. Принципи та механізми психологічного впливу у міжособистісній взаємодії.
9. Проблема чоловічої та жіночої самотності. Дослідження особливостей самотності студентської молоді.
10. Дослідження локус контролю: екстеральний та інтеральний типи. (методика діагностики локусу контролю Дж.Роттера).
11. Вивчення міжособистісних стосунків в групі (соціометрія).
12. Дослідження соціально-психологічного клімату в студентській групі як малій соціально-психологічній групі.
13. Специфіка прояву фемінних, маскулінних, андрогінних стратегій у поведінці особистості.
14. Діагностика соціально-психологічної адаптації – методика К. Роджерса Р. Даймонда.
15. Взаємовплив індивідуальних та групових ціннісних орієнтацій в процесі формування групи (дослідження за методикою М. Рокича).
16. Соціально-психологічні особливості дослідження гендерних ролей.
17. Дослідження схильності особи до певної поведінки у конфлікті (за тестом Томаса).
18. Соціально-психологічні аспекти процесу спілкування в теорії транзактного аналізу Е. Берна.
19. Фактори, механізми та засоби соціалізації особистості.
20. Функції і механізми соціальної перцепції.
21. Особливості атракції в студентському колективі.
22. Заохочення та примус у процесі психологічного впливу.
23. Характеристика прикладу у психологічному впливі.
24. Характеристика методу переконання у психологічному впливі.
25. Соціальна установка
26. Соціально-психологічні способи впливу в процесі спілкування (зараження, переконання, вплив, навіювання).
27. Феномен групового тиску (конформізм) та групова єдність.
28. Формування національної ідентичності особистості та спільноти шляхом етнокультурної творчості.
29. Зміст національно-психологічних особливостей особистості.
30. Фактори формування національно-психологічних явищ.
31. Соціально-психологічне знання та практика регулювання соціальних конфліктів.

32. Соціально-психологічні чинники прояву конформізму (особистісні, гендерні, культурні)
33. Соціально- психологічні аспекти альтруїстичної взаємодії.
34. Імідж особистості як проблема соціальної психології.
35. Психологічні механізми функціонування натовпу.

11. Методи контролю

Методи усного контролю: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда.

Методи письмового контролю: письмове тестування, модульна контрольна робота.

Методи самоконтролю: самооцінка, самоаналіз.

12.Розподіл балів, які отримують студенти

вид роботи	максимальна кількість балів за один вид роботи	обов'язкова кількість виконаних завдань за курс	максимальна кількість балів за всі види роботи
1. Відвідування лекцій	1	30	15
2. Відвідування семінарів	1	22	11
3. Відвідування практичних	1	4	2
4. Виконання завдання для самостійної роботи	5	15	75
5. Робота на семінарському занятті	10	6	60
6. Робота на практичному занятті	10	2	20
7. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ)	30	1	30
8. Виконання модульної контрольної роботи	25	4	100
Всього			313
екзамен Коефіцієнт	5,2		

13.Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ навчальні посібники;
- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ збірка тестових завдань;
- ✓ схематична наочність.

15. Очікувані результати.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студенти зможуть:

- аналізувати історичні передумови та перспективи розвитку соціальної психології;
- володіти знаннями про основні категорії та методи соціальної психології як науки;
- аналізувати найбільш відомі теорії особистості та процес соціалізації;
- володіти засобами та способами соціально-психологічного впливу в процесі спілкування;
- аналізувати особливості соціальних відносин та природу соціальних, емоційних, когнітивних джерел упереджень;
- розпізнавати особливості групової діяльності;
- розуміти різні групові явища та їх характеристики;
- розпізнавати психологічні особливості великих соціальних груп та масових явищ;
- застосовувати основні методи соціально-психологічного дослідження;
- володіти вмінням налагодження взаємостосунків з різними типами особистостей;
- розрізняти невербальні прояви спілкування та ефективно будувати процес комунікації;
- формувати в собі позитивні риси особистості та поведінки;
- самостійно працювати з науковою літературою.

16. Рекомендована література

Базова

1. Андреева Е. М. Социальная психология: Учебник для высших учебных заведений. – М.: Аспект Пресс, 2003. – 364 с.
2. Гапон Н.П. Соціальна психологія: навчальний посібник. – Львів: Вид. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2008.
3. Коваленко А.Б., Корнєв М.Н.. Соціальна психологія. – К., 2006.
4. Москаленко В.В. М 82 Соціальна психологія. Підручник. Видання 2?ге, виправлене та доповнене – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 688 с.
5. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія. :- К.:Академвидав, 2003.
6. Практикум із соціальної психології. Зелінська Т.М., Михайлова І.В., Демерс А.Е. Навчальний посібник. — К.: Каравела, 2015. — 232 с.

Допоміжна

1. Агеев В.С. Межгрупповое взаимодействие.– М., 1990.
2. Балей С. Вибрані праці з соціальної і педагогічної психології. Тернопіль, 1995.
3. Бэрон Р., Ричардсон Д. Агрессия. – СПб.: Питер Ком, 1997.

4. Берн Ш. Гендерная психология. – СПб. : Прайм- Еврознак, 2001.
5. Бернс Р. Развитие Я-концепции и воспитание. – М.,1996.
6. Варій М.Й. Соціальна психіка нації. – Львів: СПОЛОМ, 2002.
7. Говорун Т.В., Кікінежді О.М. Стать та сексуальність: Психологічний ракурс. — Тернопіль: Нова книга– Богдан, 1999.
8. Горностаї П.П. Гендерний розвиток та гендерна ідентичність особистості особливості чоловічої та жіночої соціалізації // Гендерні студії : освітні перспективи. – К.: ТОВ Поліграфічний центр „Фоліант”, 2003.
9. Гнатенко П.И., Павленко В.Н. Идентичность: философский и психологический анализ. – К., 1999.
10. Джонсон Д. Соціальна психологія. Тренінг міжособистісного спілкування. – К.: Академія, 2003.
11. Зимбардо Ф., Лайпе М. Социальное влияние. – СПб.: Питер, 2000.
12. Клецина И.С. Гендерная социализация : Учеб. пособие. – СПб.: Питер, 1989.
13. Козляковський П.А. Соціальна психологія: Курс лекцій. Практикум. Хрестоматія.–Миколаїв: Миколаївський держ. ун-т, 2005.
14. Лебон Г. Психология масс. – Мн.: Харвест, М.: АСТ, 2000.
15. Левин К. Разрешение социальных конфликтов. – СПб.: Речь, 2000.
16. Лутошкин А.Н. Эмоциональные потенциалы коллектива. – Кострома, 1988.
17. Люшер М. Сигналы личности: ролевые игры и их мотивы. Воронеж, 1995.
18. Мірчук І. Світогляд українського народу : спроба характеристики // Генеза. – № 2, 2002.
19. Милграм С. Экспериментальная социальная психология.– СПб: Питер, 2000.
20. Митина О.В. Исследования женского гендерного поведения в социальном и кросскультурном аспектах// Общественные науки и современность.– 1999. – №1.
21. Москаленко В.В. Соціальна психологія. – К.: Центр навчальної літератури, 2005.
22. Московичи С. Общество и теории социальной психологии. Пер. с фр. // Современная зарубежная социальная психология. Тексты. – М.: МГУ, 1984.
23. Московичи С. Век толп. Исторический трактат по психологии масс. М.: Центр психологии и психотерапии, 1996.
24. Робер М.А., Тильман Ф. Психология индивида и группы. М.: Прогресс,1998.
25. Руденский Е. В. Социальная психология. М.- Новосибирск, 1997.
26. Ойстер Кэррол. Социальная психология групп. – СПб.: Прайм Еврознак; М.: Олма-Пресс, 2004.
27. Тейлор Д. Социальная психология. – СПб: Питер, 2004
28. Фромм Э. Человеческая ситуация. – М.: Смысл, 1995.
29. Чалдини Р. Психология влияния. – СПб.: Питер Ком, 1998.
30. Чалдини Р., Кенрик Д., Нейберг С. Агрессия: Лидерство. Альтруизм. Конфликт. Группы. –СПб: Прайм Еврознак, 2002.
31. Янів В. Нариси з історії української етнопсихології. – К.: Знання, 2006.

17. Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України імені В.В. Вернадського
<http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В. О. Сухомлинського
www.dnpb.gov.ua/
3. Бібліотека українських підручників
<http://pidruchniki.ws/>
4. Библиотека Гумер
<http://www.gumer.info/>
5. Серия «мастера психологии»
<http://aboutyourself.ru/obshpsy/mastera-psixologii.html>